

בית משפט השלום בבת ים

תא"מ 20-07-63143 קורן נ' בושקוב

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופטת רונית אופיר

התובע: שגיב קורן
באמצעות עו"ד בר

נגד

הנתבע: מיכאל בושקוב
באמצעות עו"ד יגודאב

פסק דין

לפני תביעה כספית על סך של 75,000 ₪ בעילה של לשון הרע, אשר הוגשה על ידי התובע, שגיב קורן (להלן: "התובע" או "קורן") כנגד הנתבע, מיכאל בושקוב (להלן: "הנתבע" או "בושקוב").

רקע והעובדות שאינן שנויות במחלוקת

1. התובע הוא איש עסקים ומנהל בתחום הפרסום הדיגיטלי.
2. ביום 20.11.2019 פרסם התובע פרסום ("פוסט") בעמוד הפייסבוק שלו, ביחס למוצר שמפתחת חברת מיי סמארטי ישראל בע"מ (להלן: "מיי סמארטי") אשר התובע משמש בה כמנכ"ל.
3. על פרסום זה, הגיב הנתבע בעמוד הפייסבוק של התובע בכמה תגובות שונות:
 - א. תגובה אחת: "נוכל זה השגיב קורן הזה, גם עזבו שהוא נוכל והזין הזה מוחק תגובות שליליות".
 - ב. בהמשך ישיר לאותה תגובה, נכתבה תגובה שנייה: "אל תדאג שגיב יש מליון צילומי מסך".
 - ג. תגובה שלישית נכתבה כתגובה לגולש אחר אשר כתב: "העתיד כבר כאן". במסגרת התגובה השלישית כתב בושקוב: "נוכלים".
 - ד. בתגובה הרביעית כתב בושקוב: "בן אדם רע אתה קורן".

בית משפט השלום בבית ים

תא"מ 20-07-63143 קורן נ' בושקוב

תיק חיצוני:

ה. ובפעם החמישית הגיב: "תפסיק לעקוץ לחיילים את המענק ומקשישים את הפנסיה חתיכת אילומינט מסריח".

4. אין מחלוקת כי הנתבע פרסם את התגובות האמורות.

התביעה

5. לטענת התובע, פרסומים אלו מהווים פרסומים פוגעים בהתאם לסעיפים 1 ו- 2 לחוק איסור לשון הרע, תשכ"ה- 1965 (להלן: "החוק") שכן מטרתם היתה להשפיל את התובע בעיני הבריות, לעשותו מטרה לשנאה, לבזו או ללעג ולפגוע במשרתו ובמשלח ידו, הכל מתוך כוונה ומבלי שהנתבע בדק את הדברים לפני שפרסם.

בגין פרסומים אלו עתר התובע לפיצוי כספי בסך של 146,000 ₪, המהווה פיצוי ללא הוכחת נזק בגין כל פרסום פוגע שנעשה במכוון. לצרכי אגרה העמיד את תביעתו על סך של 75,000 ₪.

ההגנה

6. לטענת הנתבע מדובר ב"תביעת השתקה", באמצעותה מנסה התובע למנוע כל ניסיון להבעת ביקורת לגיטימית מצד לקוחותיו. לטענת הנתבע, הביקורת שהובעה על ידו נעשתה בשפה "מכבדת ומכובדת" (כלשונו של הנתבע בכתב הגנתו) שכל תכליתה להביע את מורת רוחו של הנתבע מהתנהלות התובע. עוד טוען הנתבע כי מדובר בפרסום המהווה הבעת דעה אישית סובייקטיבית ולגיטימית החוסה תחת כנפי חופש הביטוי. לטענת הנתבע מדובר בפרסום בעל עניין ציבורי וקיימת חשיבות כי הציבור יהיה מודע לטיב ואיכות השירותים שניתנים על ידי התובע ללקוחותיו. לחילופין טוען הנתבע כי מדובר בפרסום החוסה תחת ההגנה "אמת דיברתי" וכן הגנת תום הלב הקבועות בסעיפים 14 ו- 15 לחוק וזאת משום שלטענתו פורסמו לא מעט פרסומים שליליים ביחס לתובע ופעילותו המסחרית וביחס לניסיונותיו להלך אימה על אנשים אשר מנסים להתריע בפני הציבור לבל יתפתו ליפול ב"מלכודתו של התובע" (כלשון הנתבע). לחילופי חילופין טוען הנתבע כי מדובר בפרסום שהינו בבחינת "זוטי דברים" שאינו עולה לכדי לשון הרע.

ניהול הדיון

7. בתיק זה התנהלו שני קדמי משפט, במסגרתם נעשו ניסיונות להביא את הצדדים לפשרה. אולם ניסיונות אלו לא צלחו על כן הגישו הצדדים את ראיותיהם ושמעו עדיהם במסגרת דיון ההוכחות מיום 10.11.2021.

בית משפט השלום בבתי ים

תא"מ 20-07-63143 קורן נ' בושקוב

תיק חיצוני:

גם בסיומו של הדיון נעשה ניסיון נוסף להכרעה על דרך הפשרה. אולם משלא נתגבשה הסכמה בדרך שלפנים משורת הדין, "יקב הדין את ההר" (בבלי, סנהדרין, י, ב), ויש להכריע במחלוקת.

דיון והכרעה

8. אין מחלוקת כי הנתבע פרסם את הפרסומים המיוחסים לו ברשת הפייסבוק.

9. סעיף 1 לחוק קובע כי:

לשון הרע הוא דבר שפרסומו עלול:

- (1) להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרה לשנאה, לבוז או ללעג מצידם;
- (2) לבזות אדם בשל מעשים, התנהגות או תכונות המיוחסות לו;
- (3) לפגוע באדם, במשרתו, אם משרה ציבורית ואם משרה אחרת, בעסקו, במשלח ידו, או במקצועו;
- (4) לבזות אדם בשל גזעו, מוצאו, דתו, מקום מגוריו, גילו, מינו, נטייתו המינית או מוגבלותו; בסעיף זה- "אדם"- יחיד או תאגיד;....

10. המבחן שנקבע בפסיקה הוא מבחן אובייקטיבי. על בית המשפט לבחון כיצד היו הדברים מתפרשים על ידי הקורא הסביר. כלומר, יש לפרש את הביטוי באופן אובייקטיבי, בהתאם לנסיבות החיצוניות וללשון המשתמעת. בהתאם למבחן זה אין חשיבות לכוונת המפרסם או לדרך בה הובן הפרסום על ידי הטוען לפגיעה זו. "המבחן שבאמצעותו ייקבע אם אכן דברים מסויימים שפרסום פלוני עלולים להוות לשון הרע כנגד אדם אלמוני, אינו מבחן סובייקטיבי, המבחן הוא אובייקטיבי, במהותו, לאמור: לא קובע מה חושב התובע המרגיש עצמו נפגע אלא הקובע כיצד עלולה החברה לקבל את הדבר שבאותו פרסום" (ע"א 28/95 פדרמן נ' טרנר, פ"ד נו(1) 411, 420 (1995); כן ראו בע"א 1104/00 אפל נ' חסון, פ"ד נו(2) 607; ע"א 4534/02 רשת שוקן בע"מ נ' הרציקוביץ, פ"ד נח(3) 558; א. שנהר **דיני לשון הרע** (תשנ"ז-1997), עמ' 109, להלן: "שנהר").

11. רוב הפרסומים בהם מדובר בתביעה זו הם גידופים וכינויי גנאי מצד הנתבע כלפי התובע, אשר מכנה אותו כ"נוכל" (בתגובה הראשונה והשלישית), כ"אדם רע" (בתגובה הרביעית), כאדם ש"עוקץ" חיילים וקשישים וכ"אילומינט מסריח" (בתגובה החמישית).

בית משפט השלום בבתי ים

תא"מ 20-07-63143 קורן נ' בושקוב

תיק חיצוני:

12. כפי שנקבע בפסיקה לא אחת, אומנם קללה כלפי עם ועדה, עלולים לבזות מאד ולהוות לשון הרע, אולם לא כל קללה ולא בכל הנסיבות יקימו עילת תביעה. יש לתת את הדעת בהקשר זה לנסיבות הפרסום.

13. כך למשל בת"א (ירושלים) 1594/06 עטייה נ' בניטה (23.11.08, להלן: "עניין עטייה") נקבע כי הביטויים "זונה" "משוגעת" וכן האמירה "אני משתין עליך" נאמרו בנסיבות שאינן עלולות גדר לשון הרע. כפי שנפסק בעניין עטייה "אפילו כאשר ביטויים מסוג זה מופיעים במסגרת של פרסום מודפס ולא בהקשר של מריבה או עימות, לרוב הם אינם מתפרשים על ידי הקורא הסביר פירוש מילולי פשטני. הם מובנים על ידו כמבטאים עמדה רגשית שלילית, אך לא דבר מעבר לכך" (שם, בעמ' 22).

14. ברע"א 10520/03 בן גביר נ' דנקנר (12.11.2006) נדונו אמירות כמו "נאצי קטן" ו"נאצי מלוכלך". בית המשפט אימץ בפסק הדין את דבריו של שנהר בספרו כי "קללות וגידופים מהווים לצערנו חלק מהחיים החברתיים במדינה, ולפיכך קיים חשש שהכרה גורפת בגידופים כלשון הרע תביא להצפת בתי המשפט בתביעות שזו עילתן... ככל שהשימוש בגידופים שכיח יותר, כך נעשית פגיעתו לקשה פחות, עד כדי אמירת גידופים מסויימים בנסיבות מסויימות, לא תגרום עוד לפגיעה ממשית" (שנהר, דיני לשון הרע, בעמ' 131 (1997)).

15. כך למשל, נדחתה תביעה נגד נתבעת שצעקה לעבר התובע "מנוול", "פסיכופט" ו"נוכל", לאחר שבית המשפט מצא כי עומדת לנתבעת הגנה של מעשה של מה בכך (ת"א (נתניה) 6685/02 עו"ד דוידוביץ נ' שנקר (29.4.2007)).

16. בת"א (ת"א) 16294/08 גולדרינגר נ' תמרי (19.11.2009) מצא בית המשפט באשר לגידופים דוגמת "את מנהלת בית זונות, בית זיונים" כי "מדובר בגידופים ובשפת רחוב, אשר אינם מחמיאים, בוודאי למושאם, אך אין בהם, כמובן, משום אמת עובדתית, וכך אף יובנו ע"י 'האדם הסביר'... על בית המשפט לבחון היטב את ההקשר והנסיבות שבהם נאמרו הדברים ואם יתברר שאלו נאמרו בעידנא דריתחא הנטייה תהיה שלא לראות בדברים משום לשון הרע, שכן, לדברים הנאמרים בשעת כעס וחימה אין השפעה על הבריות והנוכחים מבינים כי אכן נאמרים הדברים כהתפרצות רגשות וזעם". כך גם נפסק לגבי גינויים וגידופים כדוגמת "בהמה", "כלבה", "חזירה", "אשפה", "זונה" ו"חולת נפש", שהם אינם עולים כדי לשון הרע וזאת משיקולי מדיניות משפטית ולאור הנסיבות בהן נאמרו (ת"א (פ"ת) 7233-10-15 עצמון נ' ביטון ואח' (19.11.2017)).

בית משפט השלום בבית ים

תא"מ 20-07-63143 קורן נ' בושקוב

תיק חיצוני:

17. לא נסתר ממני כי הפרסומים בעניינינו נעשו ברשת הפייסבוק ולא במסגרת מריבה או חילופי דברים בעידנא דריתחא, כמקרים שנדונו בפסקי הדין המתוארים לעיל. אולם לא מצאתי כי יש בכך כדי לשנות, שכן ביחס לפרסומים באינטרנט וברשתות החברתיות, פסק בית המשפט בית המשפט העליון, כי אומנם תגובה, שהיא מענה לפרסום המקורי, עונה להגדרת "פרסום" שמשמעותו בסעיף 2 לחוק; אולם יש לנקוט משנה זהירות בהחלת החוק על התבטאויות שונות ברשתות החברתיות, על מנת שלא תפגע האפשרות להתבטא ברשת האינטרנט באופן חופשי (רע"א 1239/19 יואל שאול נ' חברת ניידלי תקשורת בע"מ (8.1.2020), שם בפסקאות 4-5, להלן: "עניין ניידלי"). כפי שנפסק בעניין ניידלי:

"כך, יש לתת את הדעת לכך שרשתות חברתיות הפכו להיות זירה מרכזית של מידע ודעות, מעין "כיכר העיר" מודרנית" וכן: "אם כן כל הכרעה הנוגעת לאופן תחולתו של החוק על התבטאויות שונות ברשתות החברתיות כרוכה מטבעה במאמץ פרשני, שנועד לגשר על "פער הדורות". זאת בניסיון לשמור על נקודת האיזון הנכונה בין מימוש תכליתו של חוק איסור לשון הרע, לבין האינטרסים הציבוריים כבדי המשקל הניצבים מנגד, ובראשם כמובן חופש הביטוי- שהוא "ציפור נפשה" של הדמוקרטיה... בהתאם, יש לנקוט משנה זהירות ולהימנע מפרשנות שתייצר אפקט מצנן המרתיע מפני התבטאות לגיטימית וחופשית ברשת האינטרנט..." (שם בפסקאות 36-38).

18. הפרסומים באינטרנט וברשת הפייסבוק מזמנים מבחנים לא פשוטים באשר לסוגיית חופש הביטוי אל מול הזכות לשם טוב. העובדה כי כל אדם יכול לשבת בנוחות בביתו, ותוך אבחת מקלדת לשלח לחלל האוויר ביטויים, גידופים ונאצות כלפי אדם אחר; ביטויים אשר לא מן הנמנע כי היה נמנע מאומנם פנים אל פנים; יוצרת אתגרים חדשים, אווירה חברתית שונה ומציאות משפטית משתנה. יחד עם זאת, עובדה זו גם מחייבת עיון ובחינה של ביטויים אלו במסגרת בה נעשו. אין מדובר בביטויים הנאמרים בחלל הריק שיש לפרשם אך ורק לפי לשונם ומבלי ליתן משקל ותשומת לב להקשר בו נאמרו. כפי שהגדיר זאת המשנה לנשיאה כבוד השופט ריבלין, ברע"א 4447/07 מור נ' אי.טי.סי. [1995] החברה לשירותי בזק בינלאומיים בע"מ (25.3.2010):

"ניתן בהחלט לומר כי חופש הביטוי של עידן האינטרנט אינו כחופש הביטוי של העידן הקדם-אינטרנטי... חופש הביטוי הפך לזכות מוחשית הרבה יותר..."

בית משפט השלום בבית ים

תא"מ 20-07-63143 קורן נ' בושקוב

תיק חיצוני:

המקלדת זמינה לכל כותב והקשה על זנבו של "העכבר" מובילה את הכתוב לקצווי הארץ... מעת לעת נשמעת ביקורת על תוכן של התגובות ועל דרך ניסוחן. אם לומר את המעט, הרי שבתרבות המקומית לא תמיד שולטים בז'אנר זה- הלשון הצחה, הניסוח הרהוט והמסרים המעודנים. חלק ניכר מהפרסומים נושא במקומותינו אופי וולגרי ובוטה, וישנו פער בולט בין הנחרצות של הדעות המבוטאות לבין התשתית התומכת בהן" (שם בפסקאות 14-15).

וכן:

"הזכות לשם טוב ולכבוד אינה מתאינת במרחב הווירטואלי ואין להסכין עם הילכדותה ברשת. יש לציין כי גם אם מתגברים על "מחסום האנונימיות" ומגיעים לשלב של הגשת תביעה נגד נתבע ידוע, שאלה היא האם ראוי להחיל את דיני לשון הרע הקיימים על פרסומים משמיצים באינטרנט (ראו למשל יובל קרניאל "אנונימיות ולשון הרע באינטרנט- בין חופש הביטוי להפקרות", פורסם באתר המכון הישראלי לדמוקרטיה). לטעמי נדרשת הסדרה של הנושא, אך בהיעדר עדכון ראוי של דיני לשון הרע הקיימים מוטב להחילם "בשינויים המתחייבים" מאשר להניח קיומה של לאקונה. השינויים המתחייבים כוללים היבטים שונים של הפרסום באינטרנט, ובהם: המשקל המועט שניתן לעיתים קרובות להתבטאויות במסגרת תגובות בכלל, ובמסגרת תגובות אנונימיות בפרט; ריבוי התגובות באופן שלעיתים קרובות הפרסום המשמיץ "נבלע המון"; והנגישות של הנפגע- עצמו, ושל שוחריו טובתו, לאותם אתרים שבהם נעשה הפרסום הכולל לשון הרע והיכולת לפרסם הכחשות ותגובות מתאימות ("התרופה לדיבור הפוגע- היא דיבור נוסף"- ענין בן גביר, פס' 17 לפסק דיני). כל אלה עשויים לעיתים תכופות לייתר את הצורך האמיתי בקיומה של תביעת לשון הרע, ואף להפוך את טענות הנפגע ל"זוטי דברים"... (ההדגשות אינן במקור- ר"א).

19. ויפיים דברים אלו לענייננו. שכן בענייננו, מדובר בחמש תגובות אשר נכתבו בתגובה לפרסום (פוסט) של התובע. אין צורך לומר כי הדברים נכתבו בשפה בוטה, ומבלי שהנתבע בירר את אמיתות הדברים. גם הנתבע העיד על כך: "מסכים שלא הייתי צריך לכתוב או למחוק כדי שלא יראה אותם" (עמ' 12 ש' 3-34). אולם כפי שהעיד הנתבע על תחושתו הסובייקטיבית בעת כתיבת התגובות: "התגובות נרשמו מתוך כעס, ההשפלה

בית משפט השלום בבתי ים

תא"מ 20-07-63143 קורן נ' בושקוב

תיק חיצוני:

- שקיבלתי, לא קיבלתי בשום מקום, הייתי נסער" (עמ' 12 ש' 33-34). הנתבע העיד כי הוא חיפש אינפורמציה על התובע ברשת: "כתבתי בגוגל שגיב קורן וראיתי בגוגל מה שיצא לי ויכולתי לראות עוד ועוד... כל מיני אנשים שנכוו וכעסתי" (עמ' 13 ש' 14-16). הנתבע אף התנצל במסגרת עדותו על הפרסום (שם ב' 26).
20. על אף לשונן הבוטה של התגובות, המבחן הינו מבחן אובייקטיבי- כיצד הקורא הסביר מבין תגובות אלו. בית המשפט אינו "שומר הלשון" מבחינת עידון ניסוחן של התגובות, אלא מבחינת האופן שבו נתפס התובע- הנפגע על ידי האדם הסביר הקורא תגובות אלו. המבחן הוא האם אכן אלו מוציאות שם רע לתובע באופן אובייקטיבי.
21. בחינת התגובות בעין אובייקטיבית אינה מותירה את הרושם כי אכן מדובר באמיתות. לא ניתן ללמוד מתגובות אלו כי אכן מדובר ב"נוכל" או ב"עושה קשישות". הרושם שתגובות אלו מעוררות בקורא הוא כי מדובר בהכרזות בעלמא, שאינן נתמכות בכל דוגמא קונקרטית או אסמכתא כלשהי. גם לא ניתן להתעלם מן ההקשר והמכלול בו הופיעו התגובות לצד תגובות נוספות אשר חלקן היה חיובי ובעל מסר פרסומי. המסקנה המתבקשת מקריאת התגובות בהקשר בו הן הופיעו היא כי אלו נכתבו על ידי גולש זועם, אשר זעמו גלש אל המקלדת כתגובה על פרסום התובע. כפי שגם היה.
- בחינת התגובות בהקשר בו הם נכתבו מעניק להם משקל זעום, שאינו עולה כדי לשון הרע אלא כמעשה של מה בכך או זוטי דברים.
22. בהקשר זה, גם לא ניתן להתעלם מהאפשרויות העומדות בידי התובע כדי להתמודד עם תגובות אלו, שאינן בדרך של תביעת לשון הרע. התובע כמצוין בכתב התביעה הינו איש עסקים ומנהל בתחום הפרסום הדיגיטלי. התובע שימש במשך כשלוש שנים כיועץ שיווק של חברת מיי סמרטי, חברה שהקימה אפליקציה המיועדת לבעלי עסקים, ומשמש כיום כמנכ"ל בחברה אחרת. קיימת לתובע, נוכח הכשרתו ומקצועו, היכולת להתמודד עם פרסומים מסוג זה ברשת הפייסבוק, אם על דרך של תגובה והכחשה לפרסומי הנתבע, ואם על דרך של הפנייה לחומר מקצועי ופרסומי שיש בו כדי להפריך את תגובות הנתבע. תחת זאת בחר התובע להגיש תביעה אישית כנגד הנתבע, העומדת על סך של 75,000 ₪.
23. במסגרת עדותו העיד התובע בעצמו כי תביעה זו הינה חלק ממאבק שלו ב"קבוצה שגם מיכאל הוא חבר שקוראים "עוצרים את הנוכלות של הפירמידות" קבוצה שהחליטה ללכלך עליי, על משפחתי, על ילדיי, על כל דבר שאני עושה וזה כמו גולם שמגדיל את עצמו, כי כל אחד ניזון על מה שאחר רשם, וכך יש עשרות אנשים.. אני תבעתי, יש 7 תביעות על לשון הרע נ' מנהלי הקבוצה והדפים...". (עמ' 8 ש' 4-7). נראה כי

בית משפט השלום בבתי ים

תא"מ 20-07-63143 קורן נ' בושקוב

תיק חיצוני:

התובע נלחם את מלחמתו כנגד קבוצת פייסבוק אחרת וכנגד פרסומים אחרים על גבו של הנתבע. פרט לתגובות מושא התביעה, התובע לא צירף פרסומים אחרים שהנתבע פרסם אודותיו, ולא צירף כל ראיה לכך שהנתבע הוא חלק ממאבק מאורגן נגדו. גם אם התובע צודק בטענותיו באשר לחוקיות ואופן פעולתן התקין של החברות שבשליטתו, ואין אני מביעה עמדה או קובעת מסמרות בעניין זה אשר לא הוכח לפניי, לא ניתן לנהל מאבק כללי דרך תביעה זו.

24. את התביעה הנדונה לפניי, יש לבחון לאור פרסומיו הספציפיים של הנתבע ולא לאור פרסומים אחרים הנעשים על ידי גורמים אחרים, שאינם חלק מעניינה של תביעה זו. כאמור, לא מצאתי כי פרסומי הנתבע מושא תביעה זו עולים כדי לשון הרע, הן בהקשר בו נכתבו והן מטעמים של מדיניות משפטית.

25. זאת ועוד. התובע גם לא פנה אל הנתבע קודם להגשת התביעה. אומנם אין חובה בהתאם לחוק לעשות כן, אך חובה זו נגזרת מחובת תום הלב החלה על התובע ומחובת ההגינות הדיונית. בשים לב לאופי הפרסומים, ראוי היה בטרם הגשת תביעה על סך של 75,000 ₪ לפנות לנתבע, ולאפשר לו לתקן או לפרסם התנצלות באופן בו פורסם דבר לשון הרע. זאת לא נעשה.

לסיכום

26. לאור כל האמור לעיל, לא מצאתי כי הפרסומים מושא התביעה עולים כדי לשון הרע, אלא מדובר בפרסומים שהינם מעשה של מה בכך או בבחינת זוטי דברים. על כן, דין התביעה להידחות.

27. באשר להוצאות, בשים לב לסכום התביעה וכן נוכח העובדה שהתובע לא טרח לפנות לנתבע קודם להגשת ההליך, עובדה שיתכן אשר היה בה כדי ליתר את ההליך על ההוצאות הכרוכות בו, מצאתי כי על התובע לשאת בהוצאות הנתבע בסך כולל של 10,000 ₪ אשר ישולמו לנתבע בתוך 30 יום מהיום.

28. המזכירות תמציא את פסק הדין לצדדים.

זכות ערעור כדין.

ניתן היום, כ"ד כסלו תשפ"ב, 28 נובמבר 2021, בהעדר הצדדים.

בית משפט השלום בבית ים

תא"מ 20-07-63143 קורן נ' בושקוב

תיק חיצוני:

נושג וינסק
רונית אופיר, שופטת

